

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У БУДІВЕЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Тетяна Пащенко,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу підготовки
фахівців у коледжах і технікумах,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<http://orcid.org/0000-0002-7629-7870>

Анотація. Модернізація освітнього процесу, підвищення його ефективності можливе лише за рахунок пошуку та активного впровадження нових засобів, форм, нових технологій навчання та оцінювання. У роботі описані інноваційні та традиційні методи оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах фахової передвищої освіти.

Ключові слова: фахова передвища освіта, оцінювання, якість підготовки, методи оцінювання.

METHODS OF EVALUATION OF QUALITY OF TRAINING OF SPECIALISTS IN BUILDING INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL PREVIOUS EDUCATION

Tatiana Pashchenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher
laboratories of scientific and methodological support of training
specialists in colleges and technical schools,
Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,
<http://orcid.org/0000-0002-7629-7870>

Abstract. Modernization of the educational process, increasing its efficiency is possible only through the search and active implementation of new tools, forms, new technologies of teaching and assessment. Innovative and traditional methods of assessing the quality of training in construction institutions of professional higher education are described.

Keywords: professional higher education, assessment, quality of training, assessment methods.

Зміни в економіці та виробництві, посилення демократичних тенденцій розвитку у суспільно-політичних відносинах, активне впровадження інновацій у соціокультурній сфері суттєво впливають на організацію освітньої діяльності вищої школи. Найважливішою цінністю та основним капіталом сучасного суспільства є фахівець, здатний до пошуку, освоєння нових знань та прийняття нестандартних рішень. Сьогодні, коли перед будівельною галуззю стоять принципово нові, складні та високотехнологічні завдання особливої актуальності набувають питання, пов'язані з якістю професійної підготовки майбутніх техніків-будівельників.

Модернізація освітнього процесу, підвищення його ефективності можливе лише за рахунок пошуку та активного впровадження нових засобів, форм, нових технологій навчання та оцінювання.

Вдосконалення результатів навчання через оцінювання, залежить від п'яти ключових умов: забезпечення ефективного зворотного зв'язку між викладачем та студентами; активного залучення студентів у власний освітній процес; обліку навчальних досягнень; залежності від оцінювання мотивації та самооцінки студентів; здатності студентів до оцінювання власних результатів та розуміння, як їх покращити (Лузан та ін., 2021).

Управління процесом навчання у коледжі неможливе без здійснення зворотного зв'язку, який несе характеристику його результативності. Виконати цю функцію дозволяють методи оцінювання якості підготовки фахівців, за допомогою яких визначається результативність навчально-пізнавальної діяльності студентів та педагогічної діяльності викладача.

Технологія оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах будівельного профілю включає традиційні методи оцінювання (спостереження за навчальною діяльністю студентів, усний, письмовий, графічний, комбінований, практичний) та інноваційні методи (метод портфоліо, метод оцінювання в «перевернутому навчанні», метод ментальних карт, метод кейсів, перевірка за допомогою навчальних ігор, виконання проєктів, тестовий, програмований та інші).

За допомогою *методу спостереження за навчальною діяльністю студентів* педагог докладно пізнає їх діяльність, ставлення, волю й бажання, з'ясовує нахили і здібності, успіхи, поведінку, можливості та способи дій у певних ситуаціях, визначає обсяг і глибину оволодіння професійними знаннями, рівень опанування відповідними навичками та вміннями, ступінь сформованості особистісних якостей, визначає недоліки й шляхи їх усунення тощо.

Усний метод оцінювання може здійснюватися в індивідуальній, фронтальній, груповій формах. Метою усного індивідуального оцінювання є виявлення викладачем рівня сформованості компетентностей окремих студентів. Усне опитування може проходити у формі співбесіди на контактному занятті та/або у формі чату з використанням віртуального освітнього середовища.

Для спонукання студентів до самостійної розумової діяльності питання усного опитування повинні мати переважно пошуковий характер. Щоб зробити таку перевірку глибшою, необхідно ставити перед студентами питання, які потребують розгорнутої відповіді.

Письмовий метод оцінювання є виконанням контролюючих завдань з пройденної тематики. Як основні форми письмового оцінювання виступають диктант, самостійна робота, контрольна робота.

Метод графічного оцінювання передбачає відповідь студента у вигляді складеної ним узагальненої наочної моделі, яка відображає певні відношення, взаємозв'язки об'єктів або їх сукупності. Графічна перевірка спрямована на виявлення умінь і навичок студентів у процесі виконання ними різних видів графічних робіт: виконання креслень, розв'язування графічних задач, побудова таблиць, схем, графіків, діаграм та ін. Така робота сприяє розвитку

в студентів просторового мислення, оволодінню методами систематизації, узагальнення, моделювання опорних схем тощо.

Практичний досвід формування професійних знань та вмінь фахівців у коледжах будівельного профілю дає змогу стверджувати, що особливостями оцінювання якості підготовки майбутніх будівельників є переважання форм і методів графічного контролю. Процес формування графічних понять потребує й відбувається під час виконання графічних побудов – як складової навчально-пізнавальної діяльності студента з графічної підготовки.

Графічне оцінювання якості підготовки студентів коледжів будівельного профілю включає наступні види завдань: *міні-графічні завдання, розрахунково-графічні завдання, індивідуальні графічні завдання, багатофункціональні завдання, професійно-зорієнтовані графічні задачі, комплексні ситуаційні завдання, курсові і дипломні проекти.*

Для оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах будівельного профілю використовують багатофункціональні завдання. Такі завдання застосовуються для оцінювання знань та вмінь студентів з розділу «Архітектурно-будівельне проектування» та сприяють формуванню професійно-значущих компетентностей, таких як здатність до читання конструкторської документації, готовність до планування та виконання робіт з розробки графічної частини проектної документації та інших.

Комбінований (уцільнений) метод оцінювання якості підготовки фахівців є поєднанням усного та письмового оцінювання. При здійсненні цього методу оцінювання одні студенти виконують письмові контрольні завдання, інші – дають усні відповіді.

Практичний метод оцінювання є перевіркою застосування знань, умінь і навичок у ході практичної діяльності. Практичне завдання особливо важливе, тому що воно вважається найточнішим оцінюванням здатності студента до виконання своїх професійних функцій.

Далі дамо коротку характеристику ***інноваційним методам оцінювання.***

Метод портфоліо – система оцінювання знань, суть якої полягає в організації накопичення, відбору та аналізу зразків і продуктів навчально-пізнавальної діяльності студентів, відповідних інформаційних матеріалів із зовнішніх джерел. При цьому проводиться всебічна кількісна та якісна оцінка рівня навченості кожного студента і подальша корекція процесу навчання.

Портфоліо є методом «автентичного оцінювання», тобто оцінювання реальних здобутків. Основна перевага методу портфоліо полягає в тому, що він є багатофункціональним інструментом як оцінювання, так і само оцінювання своїх досягнень студентами. Мета портфоліо – це відстеження та оцінювання формування загальних і професійних компетентностей в рамках освоєння освітньої програми професійної освіти.

Краще всього портфоліо може використовуватися для оцінювання готовності студента до професійної діяльності, тобто оцінювання його компетентності, здатності студента: діяти в професійних ситуаціях;

адекватно і швидко сприймати інформацію; відчувати соціально-психологічні особливості професійної діяльності; розуміти запити споживачів і роботодавців, усвідомлювати відповідальність перед суспільством; осягати професійну майстерність, роздумувати над невіршеними проблемами, міркувати і планувати напрями вдосконалення (Лутченко, Пасічник, 2012).

Реалізація *методу оцінювання у «перевернутому навчанні»* полягає у новій концепції подачі матеріалу студентам і, відповідно, новому способі оцінювання якості підготовки фахівців. Характерною рисою «перевернутого навчання» є спосіб надання матеріалу: викладачі надають електронні матеріали для самостійного вивчення додому, а традиційні домашні завдання у вигляді різноманітних вправ виконуються в аудиторному форматі. Принципова відмінність даного методу полягає в тому, що оцінювання проводиться за результатами самостійного вивчення теоретичного матеріалу та передбачає виконання практичних завдань у аудиторії.

Метод кейсів (case study) – метод навчання, в якому здійснюються контрольні функції, спрямовані на формування та перевірку рівня сформованості компетентностей студентів на основі реальних чи вигаданих ситуацій, які можуть статися в особистому житті або у професійній діяльності. У процесі вирішення проблемних ситуацій студенти навчаються висловлювати свою думку. Захист кейсів демонструє вміння захищати думку, вміння працювати як у команді, і самостійно тощо (Пашенко, 2014). Як форму оцінювання сформованості компетентностей студентів за кейс-методом можна використовувати ділову гру.

Перевірка успішності за допомогою навчальних ігор – сучасний метод оцінювання, який дозволяє оцінити рівень володіння компетентностями; особливості розумових процесів (стратегічне, тактичне, аналітичне мислення, вміння прогнозувати ситуацію, вміння приймати рішення, тощо); особистісні якості учасників. Навчальна гра є інтегративним методом навчання і оцінювання – спосіб взаємодії суб'єктів компетентнісного освітнього процесу, спрямований на встановлення і зміцнення зв'язків між елементами компетентностей за допомогою взаємопов'язування змісту навчання профільних і непрофільних дисциплін, прийняття студентами цілей освіти через включення в ділову гру проблем і питань, пов'язаних з їхньою майбутньою професійною діяльністю.

Ментальні карти, які також називають інтелект-картами – прийом графічної організації матеріалу, який використовують для аналізу, систематизації, запам'ятовування та швидкого відтворення інформації. Ментальні карти для оцінювання якості підготовки фахівців використовують на етапі актуалізації знань – карту (із спеціально допущеними помилками) проєктують на інтерактивну дошку і під час фронтального опитування студентів виявляються неточності. Другий варіант використання інтелект-карти для поточного контролю знань – індивідуальна робота кожного студента над картою. Інший спосіб перевірки якості засвоєння теоретичного матеріалу – відтворення інтелект-карти. Ментальні карти можна

використовувати з метою самооцінювання студентами своїх знань після самостійного вивчення матеріалу.

Проект, як форма навчальної діяльності, також може застосовуватися для комплексної діагностики оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Проект – кінцевий продукт, одержаний в результаті планування і виконання комплексу навчальних і дослідницьких завдань, що дозволяє оцінити здатність застосувати інформацію, знання в процесі рішення професійно-орієнтованих завдань і проблем, рівень сформованості аналітичних, дослідницьких та інших розумових дій. Може виконуватися в індивідуальному порядку або групою студентів.

Тестовий метод оцінювання знань – це метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань. Стандартизованим називається завдання, з альтернативним вибором відповідей. Альтернативний вибір відповідей полягає у тому, що ставляться запитання і одночасно пропонуються варіанти відповідей, правильність яких потрібно оцінити.

Резюмуючи, слід зазначити, що як традиційні, так і інноваційні методи оцінювання якості підготовки фахівців повинні використовуватися в комплексі, взаємодоповнюючи один одного. Методика оцінювання якості підготовки фахівців у будівельних закладах фахової передвищої освіти орієнтована на оцінку сформованості компетентностей студентів і їх розвиток.

Список використаних джерел:

Лузан, П.Г., Каленський, А.А., Пащенко, Т.М., Мося, І.А. & Ямковий, О. Ю., (2021). *Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник*. Житомир: «Полісся».

Лутченко, Л.І., Пасічник, Н.О., (2012). *Основи педагогічного оцінювання: навчально-методичний посібник*. Кіровоград: «Лисенко В.Ф.».

Пащенко, Т.М., (2014). Застосування кейс-технологій у підготовці кваліфікованих робітників. *Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи: зб. наук. пр., 4*. К.: «НВП Поліграфсервіс». С. 131-144.